

TABAQALASHTIRILGAN TA'LIM TEXNOLOGIYASI

Obidaxon Baxodirjonovna Po'latova

Guliston davlat pedadodika instituti

Pedagogika yo'nalishi 1-kurs magistranti

E-mail: obida.pulatova1993@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyasining mohiyati, tamoyillari va amaliyotda qo'llanilishining samaradorligi tahlil qilinadi. Tabaqalashtirilgan ta'lim o'quvchilarning individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlarini inobatga olgan holda, ta'lim jarayonini moslashtirishga qaratilgan yondashuvdir. maqolada ushbu texnologiyaning asosiy jihatlari, jumladan, o'quvchilarni guruhlarga ajratish mezonlari, mos o'quv materiallarini tanlash va o'qitish metodlarini diversifikatsiya qilish masalalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, xususan, axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish orqali tabaqalashtirilgan ta'lim samaradorligini oshirish imkoniyatlari muhokama etiladi. Natijada, o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish va ta'lim sifati yaxshilanishiga erishish yo'llari tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: tabaqalashtirilgan ta'lim, individual yondashuv, pedagogik texnologiyalar, o'quvchilarni guruhlash, ta'lim sifati, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, mantiqiy fikrlash qobiliyatlari.

Аннотация. В данной статье рассматриваются сущность, принципы и практическая эффективность технологии дифференцированного обучения. Дифференцированное обучение представляет собой подход, направленный на адаптацию образовательного процесса с учетом индивидуальных потребностей, способностей и интересов учащихся. В статье исследуются ключевые аспекты данной технологии, включая критерии группировки учащихся, выбор соответствующих учебных материалов и разнообразие методов преподавания. Кроме того, обсуждаются возможности повышения эффективности дифференцированного обучения посредством использования современных педагогических технологий, в частности информационно-коммуникационных инструментов. В результате предлагаются стратегии развития логического мышления учащихся и улучшения качества образования.

Ключевые слова: дифференцированное обучение, индивидуальный подход, педагогические технологии, группировка учащихся, качество образования, информационно-коммуникационные технологии, навыки логического мышления.

Annotation. This article examines the essence, principles, and practical effectiveness of differentiated instruction technology. Differentiated instruction is an approach aimed at adapting the educational process to accommodate students' individual needs, abilities, and interests. The article explores key aspects of this technology, including criteria for grouping students, selecting appropriate instructional materials, and diversifying teaching methods. Additionally, it discusses opportunities to enhance the effectiveness of differentiated instruction through the use of modern pedagogical technologies, particularly information and communication tools. As a result, strategies are recommended to develop students' logical thinking skills and improve the quality of education.

Key words: differentiated instruction, individualized approach, pedagogical technologies, student grouping, education quality, information and communication technologies, logical thinking skills.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlarini inobatga olgan holda ta'lim berish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, o'qituvchilar tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyalarini amaliyotga tatbiq etishda turli qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar. Bu muammolar o'quv jarayonining samaradorligini oshirish va har bir o'quvchining potensialini to'liq ro'yobga chiqarishda to'siq bo'lmoqda. Tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishga qaratilgan bo'lib, bu usul ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Bugungi kunda o'qituvchilarning ushbu texnologiyalarni qo'llashdagi tajribalari, duch kelayotgan muammolari va ehtiyojlarini o'rganish dolzarb masalalardan biridir. Ushbu tadqiqotning maqsadi o'qituvchilarning tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyalarini qo'llashdagi tajribalari, duch kelayotgan muammolari va ushbu muammolarni bartaraf etish uchun zarur bo'lgan qo'llab-quvvatlash turlari va resurslarini aniqlashdan iborat.

Tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyasi – bu o'qitish jarayonida talabalar o'rtasidagi bilim darajasi, qobiliyatlar va ehtiyojlarni hisobga olib, o'qitishni turli darajalarda, individual va guruhli yondashuvlarga moslashtirishni nazarda tutadi. Tabaqalashtirilgan ta'limda o'qitish jarayoni shunday tashkil etiladi, bunda har bir talabaga uning bilim darajasi, qobiliyati, o'rganish tezligi va ehtiyojlariga qarab turli darajadagi vazifalar beriladi.

Tabaqalashtirilgan ta'limning asosiy tamoyillari:

1. *Individual yondashuv:* Tabaqalashtirilgan ta'limda har bir talabaning o'ziga xos xususiyatlari, tayyorgarlik darajasi va ehtiyojlari inobatga olinadi. O'qituvchi har bir talabaga individual yordam ko'rsatish, uni yanada rivojlantirish uchun maxsus vazifalar va materiallar tanlashga harakat qiladi.

2. *O'qishning individual tezligi:* Har bir talaba o'ziga qulay bo'lgan tezlikda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ba'zi talabalar tez o'rganadi, boshqalari esa ko'proq vaqt talab etadi. Tabaqalashtirilgan ta'limda bu farqlarni hisobga olish muhimdir.

3. *Maxsus ta'lim materiallari:* Har bir talabaga mos materiallar taqdim etiladi. O'qituvchi talabalarning bilim darajasiga mos keladigan o'quv resurslari va topshiriqlarni tanlaydi, shuningdek, yuqori darajadagi talabalar uchun murakkab vazifalar va qo'shimcha materiallar taqdim etiladi.

Volume: 3 Issue: 1

4. *Divergent vazifalar:* Talabalar o'rtasidagi farqlarni hisobga olib, har biriga muayyan darajada vazifalar taqdim etiladi. Bu vazifalar oddiydan murakkabga o'tish imkoniyatini yaratadi. Yoki, ba'zi talabalar uchun amaliy mashg'ulotlar ko'proq, boshqalari uchun esa nazariy materiallarga ko'proq e'tibor qaratiladi.

5. *Qobiliyatlar va ehtiyojlarga qarab guruhlash:* Talabalar o'qitishda guruhlar shaklida ishlashi mumkin. Bunda guruhlar o'quvchilarning qobiliyatlari va ehtiyojlariga qarab tashkil etiladi. Bir guruh yuqori darajadagi vazifalarni bajaradi, boshqalar esa asosiy tushunchalarni mustahkamlash bilan shug'ullanadi.

Tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyasining afzalliklari:

1. *Individual yondashuv orqali samaradorlikni oshirish:* Talabalar o'zlariga mos vazifalar bilan ishlash orqali o'z bilimlarini puxta o'zlashtiradilar. Bu esa ta'limning sifatini oshiradi.

2. *Motivatsiya va qiziqishni oshirish:* Tabaqalashtirilgan ta'lim talabalarning qobiliyatiga mos keladigan, yengil yoki murakkab vazifalarni bajarishga imkon beradi. Bu esa o'quvchilarni ta'limga bo'lgan qiziqishlarini saqlab qolishga yordam beradi.

3. *Har bir talabaning rivojlanishiga moslashuvchanlik:* Har bir talabaga o'zining individual ehtiyojlariga mos ta'lim beradi, bu esa ta'lim jarayonining yanada samarali o'tishiga imkon yaratadi.

4. *Tashkiliy moslashuvchanlik:* O'qituvchilar talabalar uchun turli darajadagi vazifalar va materiallar tayyorlash orqali ta'limni samarali boshqarish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyasining asosiy usullari:

1. *Diferensiyatsiyalangan vazifalar:* Talabalar o'rtasidagi farqlarni hisobga olgan holda, o'qituvchi turli darajadagi vazifalarni tayyorlaydi. Masalan, bir talaba o'rganishni yangi boshlasa, unga asosiy tushunchalar, boshqalarga esa murakkab savollar va masalalar taqdim etiladi.

2. *Guruhlar bilan ishlash:* Talabalarni darajalariga qarab guruhlariga bo'lish va har bir guruhga mos vazifalar berish. Bu usul guruhda ishlashni rag'batlantiradi va talabalarning o'zaro hamkorlikni rivojlantiradi.

3. *Qayta aloqa va yordam:* O'qituvchi har bir talabaga doimiy ravishda yordam ko'rsatadi, fikrlar bildiradi va talabalarni qo'llab-quvvatlaydi. Bu jarayon o'quvchilarning rivojlanishiga muvofiq tuzilgan bo'lishi kerak.

Tabaqalashtirilgan ta'lim o'quvchilarning individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlarini inobatga olgan holda ta'lim jarayonini moslashtirishga qaratilgan

Volume: 3 Issue: 1

yondashuvdir. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, ayniqsa axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), ushbu yondashuvning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. AKT o'qituvchilarga ta'lim jarayonini moslashtirishda quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi:

- *Moslashtirilgan o'quv materiallari:* AKT yordamida o'qituvchilar o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos keladigan turli darajadagi va formatdagi o'quv materiallarini yaratishlari mumkin. Bu o'quvchilarning mavzuni o'zlashtirish darajasiga mos keladigan materiallar bilan ta'minlanishiga yordam beradi.

- *O'quvchilarning faolligini oshirish:* Interaktiv texnologiyalar o'quvchilarning ta'lim jarayonida faol ishtirok etishlarini rag'batlantiradi. Masalan, raqamli o'yinlar, simulyatsiyalar va multimedia resurslari o'quvchilarning qiziqishini oshirib, ularning bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam beradi.

- *Moslashuvchan guruhlash:* Onlayn platformalar va dasturlar o'quvchilarni qobiliyatlari va qiziqishlariga qarab guruhlarga ajratish imkonini beradi. Bu esa o'qituvchilarga har bir guruh uchun mos keladigan topshiriqlar va faoliyatlarni rejalashtirishga yordam beradi.

Yunonistonning boshlang'ich maktablarida o'tkazilgan tadqiqotda, AKT asosida tashkil etilgan tabaqalashtirilgan ta'limning samaradorligi o'rganilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, bunday yondashuv o'quvchilarning baholash sifatini va faol ishtirok darajasini oshirgan. Xususan, moslashuvchan guruhlash strategiyasi va "barmoq ko'tarish" texnikasi samarali bo'lgan. Shuningdek, asinxron ish usullari va ierarxik o'quv faoliyatlarini amalga oshirish murakkabligi tufayli o'qituvchilar uchun qiyinchiliklar yuzaga kelgan. Boshqa bir tadqiqotda o'qituvchilarning AKTni tabaqalashtirilgan ta'limda qo'llash bo'yicha fikrlari o'rganilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilar AKT vositalarini o'zlarining kundalik hayotlarida foydalanadigan texnologiyalarga asoslanib qo'llashadi va AKTning ta'lim jarayoniga ijobiy ta'sirini e'tirof etishadi. Shuningdek, AKT bo'yicha maxsus treninglarda qatnashgan o'qituvchilar, ushbu texnologiyalarni tabaqalashtirilgan ta'limda samaraliroq qo'llashlari aniqlangan.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, ayniqsa AKT, tabaqalashtirilgan ta'limning samaradorligini oshirishda katta imkoniyatlarga ega. Biroq, ushbu texnologiyalarni muvaffaqiyatli tatbiq etish uchun o'qituvchilarni maxsus tayyorlash va texnologik resurslar bilan ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Tabaqalashtirilgan ta'lim texnologiyasi ta'lim jarayonida har bir talabaga individual

Volume: 3 Issue: 1

yondashishni ta'minlaydi, bu esa o'quvchilarning bilim darajasini oshirish va ta'lim samaradorligini yaxshilashga yordam beradi. Ushbu texnologiya o'qituvchilarga talabalar o'rtasidagi farqlarni inobatga olgan holda, ularning rivojlanishiga yordam beradigan samarali usullardan foydalanish imkoniyatini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Palieraki, S., & Koutrouba, K. (2021). Differentiated Instruction in Information and Communications Technology Teaching and Effective Learning in Primary Education. *European Journal of Educational Research*, 10(3), 1487–1499.
2. Massey, S. (2023). Teachers' Challenges with Implementing Differentiated Instructional Strategies in Grade 5 through 8 Classrooms. *Walden Dissertations and Doctoral Studies Collection*.
3. Axhami, L., & Axhami, M. (2022). Use of Information and Communication Technologies as a Medium for Education in Albania. *International Journal of Information and Education Technology*, 13(12), 2007–2013.
4. Massey, S. (2025). Teachers' Challenges with Implementing Differentiated Instructional Strategies in Grade 5 through 8 Classrooms. *Walden Dissertations and Doctoral Studies*.
5. Jumayeva, M. B. (2022). Oliy ta'limda innovatsion usul va vositalar. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (Special Issue 20), 214-226. doi: 10.24412 (Vol. 226). 2181-1784-2022-20-214.
6. Kamiljanovna, Z. D., O'G'Li, A. S. J., & Jumayeva, M. B. (2022). The Analysis of Higher Order Thinking Skills. *Science and innovation*, 1(Special Issue 2), 672-676.